

IDEOVÝ ZÁMĚŘ VYUŽITÍ LETOHRÁDKU PORTHEIMKA

Autor: Jakub Železný

Úpravy: Petr Hnyk

Schválila Rada městské části Praha 5 usnesením č. 24/768/2015 ze dne 2. 6. 2015

Preambule

Letohrádek Portheimka je jedinečný objekt s unikátní polohou přímo v samotném centru Smíchova. Právě v místech, kde se Portheimka nachází, byl už v první polovině 14. století zbudován kartuziánský klášter. Právě ten dal dle některých výkladů Smíchovu jeho název, neboť se v jeho bezprostředním okolí „smíchaly“ všemožné profese i národnosti. Sama Portheimka je tedy nejen přirozeným středobodem Městské části Praha 5, ale je ztělesněním bohatství její historie, místem, v němž je zakódován odkaz její bohaté kulturní a společenské minulosti.

Proto jsme přesvědčeni, že by měla funkce Portheimky být nejen zachována, ale i nově nadefinována, aby měla šanci se stát skutečným centrem života v naší městské části. Její charakter v posledních desetiletích zcela změnily obchodní zóny, které nejen, že setřely původní industriální charakter tohoto území, ale utvořily jej nově při totální absenci prostoru pro kulturní využití a přirozené setkávání se lidí mimo komerční prostory. Navíc zcela plánovitě popřely výlučnost a výjimečnost této části Prahy, jako místa, kde naprosto přirozeně v minulosti (i současnosti) žilo a tvořilo nebývalé množství umělců, včetně výtvarných.

Portheimka by měla v budoucnu plnit funkci společensko-kulturního centra Prahy 5, které využívá celý objekt dle stavebně-technického řešení.

1) Multimediální sál „D“ a výstavní „galerie Portheimka“

- umístění: severní křídlo, přízemí a první patro

Pokud by Galerie Portheimka do budoucna měla mít vyšší výstavnícké ambice, pak je logické její přenesení do 1. patra – i z hlediska bezpečnosti exponátů a toho, že by tak už cílila spíše na návštěvníky, kteří „neprocházejí náhodou kolem.“ Pak by opravdu bylo možné dlouhodobě mapovat onu škálu umělců, kteří Prahou 5 prošli. A je to téměř nevyčerpatelný seznam. Z malířů od Václava Brožíka, Mikoláše Alše a Julia Mařáka přes Jindřicha Štyrského a Toyen až třeba k Ondřeji Sekorovi, Jiřímu Trnkovi, ale i Mikuláši Medkovi, Richardu Fremundovi nebo Kájovi Saudkovi. Ze sochařů od Karla Dvořáka a Čeňka Vosmíka k manželům Janouškovým nebo matce a synovi Evě Kmentové a Janu Zoubkovi nebo až k Jiřímu Davidovi. V oblasti fotografie od Emily Medkové k Janu Reichovi nebo i Janu Saudkovi. Mezi architektky a designéry od Josefa Zítka přes Vladimíra Grégra až po manžele Machoninovy či otce a syna Šustovy. A takhle by se dalo pokračovat ještě hodně dlouho.

Nízkoprahovost prostoru dnešní galerie by mohl být primárně využíván k menším výstavám, ale zároveň jako výukový a kulturní „denní“ prostor pro školy, stejně tak – pokud by se vybuďovalo alespoň minimální „konferenční“ zázemí – by mohl být pronajímán pro různé subjekty, pořádající semináře či konference.

2) Kavárna „Café Portheimka“:

- umístění: barokní část, přízemí

Kavárna by logicky měla vzniknout v místě, kde ještě nedávno bylo „Café President,“ místě, které si lidé velmi oblíbili a kde posezení zvláště v letních měsících na „zahrádce v parku,“ výrazně prostor oživovalo (dnes je tomu přesně naopak).

3) Společenský „Reinerův sál“:

- umístění: barokní část, první patro

Nejskvostnější místo Portheimky by samozřejmě mohlo (i komerčně) sloužit jako prostor pro různá společenská setkání, logické by například bylo přenesení svateb

právě sem. Rezignovat by se ale ani zde nemělo na kulturní funkci, Reinerův sál nabízí vynikající podmínky pro komorní koncerty. Kolem Reinerova sálu se nacházejí další místnosti, které by částečně byly využity jako zázemí pro svatby, koncerty. Případný je možný další pronájem pro malé reprezentativní akce.

4) Prostory pro další vzdělávací a dokumentační aktivity:

- umístění: 2. patro

Zde je možné veřejné i neveřejné využití. Ideálně by zde mohl vzniknout historický archiv městské části s badatelnou a malou knihovnou. Na zvážení je umístění kancelářských prostor pro správu kulturních objektů Prahy 5 nebo nadace.

5) Park Portheimka

Zároveň by se letohrádek měl stát „branou“ do parku, lidově nazývaného „Hlubák“, který by se mohl a měl stát integrální součástí jejího prostoru. A synergie, kterou by prostor „domu“ a „parku“ využíval, by byla výraznou přidanou hodnotou (lidé, kteří půjdou na výstavu, si zajdou do kavárny, ideálně ven, lidé, kteří se budou účastnit konference, budou překvapeni, že se nekoná v utilitárním prostoru nějakého business centra, ale s okny otočenými do přírody, svatebčané se samozřejmě budou fotit na trávníku v parku atd.). V samotném parku je pak možno uvažovat o vytvoření velmi nízkoprahové „stage“ pro místní kapely či divadelní soubory.

Přínosy pro obyvatele Prahy 5

Portheimka by se měla pokusit využít benefitu, který řada obyvatel Prahy 5 považuje spíše za handicap centrálního prostoru Smíchova – a totiž blízkosti zmíněných komerčních zón.

Množství návštěvníků těchto obchodů by mohlo generovat potenciální návštěvníky Portheimky, kterým by vedle běžného konzumního způsobu využití času v obchodní pasáži umožnilo nahlédnout, že čas lze trávit i jinak a možná smysluplněji. Primárně by ale samozřejmě Portheimka cílila na zdejší obyvatele, kterým by měla sloužit jako jakási zóna klidu, bezpečí a samozřejmě i kulturního vyžití.

Základním předpokladem pro to, aby Portheimka mohla dobře plnit tuto svou funkci a zároveň, aby sama sobě nevytvářela bariéru, je proražení vchodu ze Štefánikovy ulice.

V současné době je fasáda směrem do Štefánikovy, tedy do místa logického pohybu lidí, zcela nekomunikující. Její otevření by zároveň přineslo přirozený vstup do parku „Hlubák“ za Portheimkou, do něhož se v současnosti musí vstupovat tak, že se Portheimka obchází, což výrazně znesnadňuje vchod do samotné Portheimky i její vnímání jako přirozeného centrálního bodu Smíchova.

Portheimka se už dosud snaží ve většině svého výstavního plánu mapovat práci výjimečných lidí, které ve svém životě prošly městskou částí Praha 5, protože chce přispět k vědomí především zdejších obyvatel o zcela nebývalém množství talentovaných uměleckých osobností, které jsou s dějinami Prahy 5 spojeny. S nadsázkou se dá říci, že snad s výjimkou samotného centra Prahy (a možná typicky rezidenční Prahy 6) nenajdeme v žádné části české metropole tolik stop po výtvarnících, fotografech, architektch, filmařích, hudebnících i literátech. Navíc stop, které jsou živé, protože řada umělců zde žije a tvoří dodnes. A právě vědomí kontinuity s kulturním dědictvím zdejší minulosti je to, co se výstavy v Portheimce snaží posilovat... Pokud by se ale podařila realizace plánu na větší využití Portheimky, pak by to zdaleka nemusela být jen – jakkoli dobrá – výstavní síň, ale skutečný prostor setkávání, prostor vědomí kontinuity s historií a její logické spojení se současností.